

Primjena restitucije, logičkih posljedica i vršnjačkog učešća u rješavanju disciplinskih problema i konflikata među učenicima

Umjesto odgojno-disciplinskih mjera primjenjujemo restituciju i logičke posljedice, te u rješavanje konflikata uključujemo vršnjake, dok pedagog usmjerava i prati dogovorena rješenja.

- Odgoj je na prvom mjestu u školskom sistemu;
- Svako dijete je važno, moja podrška je bezuslovna;
- Kod djeteta treba očuvati i razvijati, prije svega, vjeru u sebe;
- Prvi korak do uspjeha u mom radu je međusobno povjerenje ;
- Greške su samo način učenja i sazrijevanja.

AUTORI: *Mirsada Jaganjac i Eldina Dizdar*

DETALJAN OPIS:

POLAZIŠTA

Analiza Izvještaja o uspjehu učenika/ca u vladanju na polugodištima pokazala je evidentan porast primjene zakonski definisanih odgojno-disciplinskih mjera, odnosno povećan broj učenika/ca sa smanjenom ocjenom iz vladanja.

Praćenjem i analizom izrečenih odgojno-disciplinskih mjera prema učenicima/cama tokom četiri školske godine taj procenat se kretao od 5,25 % do 7,43%.

Takođe, uočili smo tendenciju da se na kraju školske godine, često bez objektivne procjene promjene ponašanja učenika/ca, ove ocjene popravljaju jer se "ne žele oštetiti učenici", što je često i razlog neslaganja nastavnika/ca oko toga ko zaslužuje primjerno vladanje i poređenja među učenicima.

Značajnom postotku učenika sa smanjenom ocjenom iz vladanja (oko 30-50%) u toku jedne školske godine izriču se postupno i druge odgojno-disciplinske mjere od ukora razrednika (kao prve mjere) do ukora Nastavničkog vijeća, pa čak kod manjeg broja i tokom više školskih godina, što je jedan od ključnih indikatora koji ukazuju na neefikasnost primjene ovih mjera.

Najčešći razlozi izricanja odgojno-disciplinskih mjera, koje razredni voditelji navode, su: ometanje nastave i nedisciplina na času, vršnjačko nasilje (verbalno vrijeđanje i agresivno ponašanje), neopravdani izostanci sa nastave i dr.

Kako bismo dublje istražili problem, organizovali smo fokus grupe sa učenicima, prema kojim je izrečena zakonska odgojno-disciplinska mjera i razgovarali o uticaju istih na promjenu njihovog ponašanja. Iz odgovora učenika/ca (izuzetak su većina učenika/ca 6. razreda, koji po prvi put imaju ovaj vid "kazni") vidljivo je da učenici/ce ne doživljavaju smanjenu ocjenu iz vladanja kao nešto što djeluje na njih i njihovo ponašanje, a često je shvataju i kao nepravdu, jer za isto ponašanje oni su "kažnjeni", a drugi ne.

U situacijama konflikata među učenicima, razredni voditelji uglavnom uključuju pedagoga da sa učenicima obavi razgovor. Uvažavajući uzrasne karakteristike učenika starijeg školskog uzrasta i važnost uticaja vršnjaka na njih, uvedena je praksa da se u ove razgovore uključe članovi Vijeća učenika i predsjednik odjeljske zajednice i zajednički, uz pedagoga kao medijatora, donose rješenja konfliktne situacije.

CILJ I ŽELJENI ISHODI

Integriranjem principa pozitivne discipline, restitucije i vršnjačke medijacije u pedagoško djelovanje nastavnika/ca unaprijediti školsku disciplinu.

Specifični ciljevi:

- 1.Kod učenika/ca razviti odgovornost za svoje postupke učenjem iz logičkih posljedica vlastitog ponašanja i donošenja odgovornih odluka o istom;
- 2.Uključivanjem učenika/ca kao medijatora u rješavanju svakodnevnih sukoba razviti praksu nenasilnog rješavanja istih;
- 3.Postići usaglašavanje ciljeva i metodologije jedinstvenog pedagoškog djelovanja nastavnika/ca,uz aktivno učešće roditelja učenika/ca i trajno ih integrisati u kulturu škole;
4. Manji procenat izrečenih odgojno-disciplinskih mjera i konflikata među učenicima.

DETALJAN OPIS

U školskoj 2013/14.godini na odjeljenskim roditeljskim sastancima, časovima odgojnog rada odjeljske zajednice,Vijeću učenika/ca i stručnim aktivima nastavnika/ca,sa roditeljima, učenicima/cama i nastavnicima je pokrenuta rasprava o uvođenju mogućih alternativnih mjera kao logičkih posljedica neprihvatljivih oblika ponašanja,ali sa elementima restitucije tj.izgradnju i primjenu nove strategije i postupaka u prevenciji i rješavanju problema pojava neadekvatnog ponašanja učenika/ca.

Iz ovih rasprava,kroz tematske radionice, proizašli su zaključci, vezani za načine odgojnog djelovanja na prevenciji i rješavanju problema neprihvatljivog ponašanja učenika/ca i nedovoljne efikasnosti postojećih odgojno-disciplinskih mjera. Dogovorene su sljedeće aktivnosti:

-izgraditi jedinstvene alternativne mjere za rješavanje problema discipline,osiguravajući da se svi nastavnici/ce ponašaju u skladu sa istim,što bi kod učenika/ca potvrdilo princip jednakopravnosti,kao i da isto ponašanje ima za posljedicu isti odgojni postupak;

-u odgojnom djelovanju koristiti princip restitucije,tj.ne stavljati naglasak na "grešku" koju učenik/ca uradi već na rješenje problema,odnosno načina na koji je mogu "ispraviti";

-u konfliktima među učenicima/cama,a zbog značaja uticaja koji vršnjaci imaju u starijem školskom uzrastu,uključiti ih u rješavanju istih.

Realizovane su edukativne radionice za nastavnike/ce (šest radionica) iz oblasti pozitivne discipline i restitucije iz kojih je,pored postizanja zajedničkog cilja i postupaka pedagoškog djelovanja, proizašao sistem alternativnih mjera rješavanja neprimjerenih oblika ponašanja učenika/ca, uz integriranje već primjenjenih u prošloj školskoj godini(Prilog 1.)

Realizovane su edukativne radionice za roditelje učenika/ca(dvije radionice) iz oblasti pozitivne discipline i restitucije sa ciljem senzibilizacije roditelja za pedagoško djelovanje škole u rješavanju neprimjerenog ponašanja učenika/ca primjenom principa pozitivne discipline i restitucije,zbog

značaja istih za razvoj odgovornosti djeteta, kao i njihovo aktivno učešće u donošenju alternativnih mjera rješavanja neadekvatnog ponašanja učenika). (Prilog 2)

Održane su edukativne radionice za dva učenika/ce po odjeljenju ,od 5.do 9.razreda(šest radionica) ,radi formiranja odjeljenskih timova učenika/ca iz oblasti vršnjačke medijacije, sa ciljem razvoja vještina posredovanja u konfliktima među vršnjacima.(Prilog 3)

Realizovani su radni sastanci nastavnika/ca-voditelja odjeljenja u cilju razmjene iskustava o primjeni i efektima nove strategije rješavanja problema discipline i konflikata učenika/ca.

Svi nastavnici vode jednoobrazne portfolie u kojim evidentiraju probleme discipline učenika tj. oblici ponašanja, dinamika ponašanja, učestalost istih ponašanja kod istih učenika ,primjenjena mjera(logička posljedica ili restitucija),kao i efekat primjene donešenih alternativnih ili mjera restitucije(primjer portfolija i izvještaja nastavnika o primjeni).(Prilog 4)

Izradili smo, zajedno sa roditeljima i učenicima, kodeks/protokol o reagovanju u situaciji nediscipline i vršnjačkog nasilja, o jedinstvenim postupcima rješavanja problema neadekvatnog ponašanja i konflikata, sa mogućnošću dopune i promjene,ovisno o praćenju efekata istih(Prilog 5.)Realizovali smo panel diskusiju i promociju rezultata.(Prilog 6.)

EFEKTI, POSTIGNUTI REZULTATI:

- U školskoj 2016/17.godini, a prema analizi uspjeha u vladanju učenika/ca smanjio se broj ponovljenih odgojno-disciplinskih mjera prema istom učeniku;
- Prema izvještajima razrednih voditelja jedinstveniji je pristup u poštivanju dogovorenih mjera za iste teškoće discipline učenika/ca;
- Manje imamo slučajeva nasilnog rješavanja konflikata među učenicima.

Dodatni komentari i sugestije drugim nastavnicima koji bi željeli implementirati vašu ideju

Preporučujemo restituciju kao princip rješavanja teškoća u disciplini učenika/ca zato što,posebno u osnovnoj školi, ne povređujemo ličnost djeteta, već mu dajemo šansu da promijeni svoje ponašanje i tako uči kako na prihvatljiv način rješava problem.

Uticaj vršnjaka treba "iskoristiti" jer učenici bolje prihvataju njihova rješenja.Može čitavo odjeljenje davati prijedloge kada se problem rješava na odjeljenskoj zajednici.

Collections

NIN nagrada

Nominovane prakse

NIN 2017